

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE
KANSEN

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een projectsubsidie aan de Vlaamse gemeenten voor investeringen in fietsinfrastructuur
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

De Vlaamse Regering wordt gevraagd haar goedkeuring te hechten aan bijgevoegd ontwerp van besluit tot toekenning van een projectsubsidie aan de gemeenten voor investeringen in fietsinfrastructuur.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Voorliggende nota aan de Vlaamse Regering kadert binnen het Relanceplan Vlaamse Veerkracht en binnen de bevoegdheid binnenlands bestuur: zie BBT: V - deel I. Beleidsveld Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Voorliggende projectsubsidie kadert in het Relanceplan Vlaamse Veerkracht van de Vlaamse Regering, waarvoor 150 miljoen euro aan extra middelen is voorzien. De aanbevelingen uit het advies van het economische relancecomité (ERC) en maatschappelijke relancecomité (MRC) zijn relevant in het kader van deze projectsubsidie.

Het advies van de Inspectie van Financiën en het begrotingsakkoord is te vinden onder rubriek 3A.

Dit ontwerp van besluit werd niet voorgelegd aan de Raad van State. Het heeft immers enkel betrekking op de in de bijlage nominatief opgesomde besturen. Het is dus niet van toepassing op een onbepaalde groep niet-geïndividualiseerde rechtssubjecten (vgl. advies 56.921/3 van 8 januari 2015).

2. INHOUD

2.1 ALGEMENE TOELICHTING

Het relanceplan Vlaamse veerkracht bevat voor 4,3 miljard euro aan bijkomende investeringen voor de komende jaren, om het economisch en maatschappelijk weefsel te herstellen. Als onderdeel daarvan mikken we op *state-of-the-art* infrastructuur voor Vlaanderen, niet het minst op het vlak van fietsmobiliteit.

Daarbij wil de Vlaamse Regering ook volop het lokale bestuursniveau mee op sleeptouw nemen. De regering gelooft rotsvast in de kracht van dit bestuursniveau: haar capaciteit om oplossingen te vinden voor maatschappelijke uitdagingen, haar wendbaarheid en robuustheid, haar nabijheid en de mogelijkheden die dit biedt om de samenleving te mobiliseren. Het is het beleidsniveau waar de mensen - terecht - het meest vertrouwen in hebben.

Het is dan ook evident dat de gemeenten in het Vlaamse relanceplan ook een bijzondere plaats krijgen. De Vlaamse Regering werkt daarbij rond vijf assen, waar ze de gemeenten uitnodigt en aanmoedigt om het Vlaamse relanceplan te versterken en uit te diepen. Zo kunnen we samen werken aan de relance om zo de welvaart van de Vlamingen veilig te stellen.

Sinds de Coronacrisis zijn Vlamingen versneld overgestapt naar de fiets. Goed voor het klimaat, voor de gezondheid en ook voor de economie. Deze evolutie richting fiets moeten we niet alleen vasthouden maar uitdiepen. Daarom wil de Vlaamse Regering bijkomend investeren in fietsinfrastructuur.

Het voorliggende ontwerp van besluit maakt deel uit van die ruimere plannen. Het biedt een Vlaamse ondersteuning van lokale investeringsprojecten rond fietsinfrastructuur ten belope van 150 miljoen euro. Vlaanderen zal bij elke twee euro die een lokaal bestuur zelf investeert in nieuwe of verbeterde fietsinfrastructuur er één euro naast leggen om die investeringen verder te versterken.

Zo willen we bereiken dat er in totaal voor minstens 450 miljoen euro aan lokale investeringen in betere fietsfaciliteiten gerealiseerd wordt.

2.2 DE ONTWERPEN SUBSIDIEREGELING

Dit ontwerp van besluit geeft de gemeenten de mogelijkheid om subsidies aan te vragen voor investeringen in fietsinfrastructuur voor een totaal van 150 miljoen euro. Dat bedrag wordt bij wijze van trekkingsrechten verdeeld over de gemeenten op basis van het inwonersaantal. Het aantal inwoners is dat op 1 januari 2020, zoals bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 27 juli 2020. Besturen kunnen dus subsidieaanvragen indienen tot dat bedrag is bereikt, waarbij ze telkens kunnen rekenen op een subsidie van een derde van het gemeentelijke aandeel in de kostprijs van de investeringsprojecten die voor deze subsidie in aanmerking komen.

Het kan daarbij gaan om de aanleg van nieuwe fietsinfrastructuur, maar ook om structureel onderhoud van of ingrijpende verbeteringen in bestaande infrastructuur. Voorwaarde is dat het hier gaat om wegen in beheer van de gemeente. De subsidie kan ook niet worden gecombineerd met bestaande subsidies voor het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk.

De uitgewerkte procedure wil de administratieve last voor het aanvragen van deze subsidie tot een minimum beperken. Er wordt gewerkt met een betaling in twee schijven (80% en het saldo).

De gemeente meldt uiterlijk op 30 september 2022 voor welke projecten en voor welk bedrag ze wenst in te tekenen op deze subsidielijijn. Bij de aanmelding wordt een kwantitatieve raming van de geplande werken gevoegd. Hierbij wordt onder meer aangegeven hoeveel kilometer nieuwe fietspaden zal worden aangelegd, heraanlegd of heringericht, het aantal geplande fietsoversteekplaatsen, hoeveel kilometer fietspaden dat een structuur onderhoud zal krijgen; het aantal kruispunten of rotondes die fietsveiliger zullen worden gemaakt, enz.

De gemeente kan daarna de eerste schijf van 80% van het geraamde subsidiebedrag aanvragen na de gunning van de overheidsopdracht. Voor de start van de werken wordt het project besproken in een projectstuurgroep, zoals geregeld in het decreet betreffende de basisbereikbaarheid, waarin ook het departement mobiliteit en openbare werken is vertegenwoordigd. Die projectstuurgroep mag geen afbreuk doen aan de lokale autonomie, maar verzekert wel een inhoudelijke bewaking van de investeringsprojecten voordat de subsidieaanvraag effectief wordt ingediend. Een verslag van die vergadering maakt daarom deel uit van de subsidieaanvraag voor de eerste schijf. Die projectstuurgroep heeft dus tot doel om de functionele verantwoording in dit subsidieproces te beperken. Met het verslag van die projectstuurgroep is de functionele beoordeling van de investeringsprojecten afgerond. Het spreekt voor zich dat de uiteindelijk gegunde werken niet fundamenteel kunnen afwijken van wat in de projectstuurgroep werd behandeld. Bij de subsidieaanvraag wordt ook de concrete kwantitatieve opsomming van de gegunde werken gevoegd..

Na voltooiing van de werken kan de gemeente het saldo aanvragen, met voorlegging van de facturen, waarna de financiële beoordeling volgt. Daarbij wordt nagegaan of er is voldaan aan de cofinancieringsvoorwaarde (de subsidie bedraagt een derde van de kostprijs, wat betekent dat de gemeente de rest zelf financiert). Bij de saldoaanvraag wordt een kwantitatieve opsomming van de uitgevoerde werken gevoegd.

Om de gerealiseerde verbeteringen ook visueel in beeld te kunnen brengen, worden in beide aanvragen ook foto's opgenomen, respectievelijk van de situatie voor en na de investeringen.

De aanmeldingen van de projecten kunnen gebeuren in de loop van 2021 en 2022 (tot uiterlijk 30 september 2022). De afrekeningen kunnen ook de jaren nadien nog volgen. De Vlaamse Regering streeft naar investeringsprojecten die in 2025 zijn afgerond.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Artikel 1: bepaalt de basisregel voor de subsidie: het gaat om het aanleggen van nieuwe fietsinfrastructuur of duurzaam en structureel onderhoud of verbetering van bestaande fietsinfrastructuur, die in beheer is van de gemeente. Investeringsprojecten voor fietsinfrastructuur komen enkel in aanmerking als het gaat om echte infrastructurele ingrepen. Om in aanmerking te komen voor deze subsidie volstaat het bijvoorbeeld niet om enkel signalisatie en wegmarkeringen aan te brengen. Ook de aanleg van kunstwerken die een onderdeel vormen van de fietsinfrastructuur komen voor de subsidie in aanmerking. De subsidie bedraagt één derde van het gemeentelijke aandeel in de kostprijs van het investeringsproject en wordt begrensd door trekkingsrechten per gemeente, verdeeld op basis van het inwonersaantal. De concrete bedragen van die trekkingsrechten zijn opgenomen in de bijlage bij het besluit.

Artikel 2: bepaalt de nadere voorwaarden waaronder projecten voor deze subsidie in aanmerking komen en sluit dubbele subsidiëring met bestaande subsidiekanalen uit.

Artikel 3: bepaalt welke kosten kunnen worden meegenomen in de berekening van de subsidie.

Artikel 4: bepaalt de uitbetaling van de subsidie, waarbij gewerkt wordt met twee betalingen: een eerste schijf ten belope van 80% van het geraamde subsidiebedrag, na aanvraag bij de start van de werken, en het saldo van het subsidiebedrag uiterlijk op 31 december 2025, na voltooiing van de werken en de financiële beoordeling. Het geraamde subsidiebedrag dat gebruikt wordt voor de berekening van de subsidie is het bedrag dat op uiterlijk 30 september 2022 gekend is. Dat kan het bedrag zijn van de aanvraag van de eerste schijf (artikel 6) als die voor die datum wordt ingediend, of het bedrag in de aanmelding (artikel 5) als de eerste schijf later wordt aangevraagd. Er gebeuren na die datum geen verrekeningen meer.

Artikel 5: regelt de aanmeldingsprocedure. De gemeenten kunnen tot 30 september 2022 hun beslissing om in te tekenen op deze subsidieregeling meedelen. Die aanmelding moet toelaten om de budgettaire impact van deze subsidiestroom goed te kunnen opvolgen. Een gemeente kan ervoor kiezen om meer dan één aanmelding te doen, maar op 30 september 2022 wordt de aanmeldingsprocedure afgesloten.

Artikel 6: regelt de minimale inhoud van het aanvraagdossier en de aanvraag tot uitbetaling van een eerste subsidieschijf van 80%. Naast de evidente basisinformatie bevat dat dossier ook een verslag van de projectstuurgroep, waarin naast de gemeente (als initiatiefnemer) ook het departement MOW vertegenwoordigd is. Uit dat verslag moet blijken dat de subsidieaanvraag voldoet aan de inhoudelijke voorwaarden, waardoor het meteen ook de functionele beoordeling uitmaakt van de subsidieaanvraag.

Artikel 7: regelt de minimale inhoud van de aanvraag tot uitbetaling van het saldo. Aangezien de functionele beoordeling plaatsvindt voordat het project gegund wordt, gaat het hier vooral nog om de financiële informatie (de facturen).

Artikel 8: regelt de beoordeling van de subsidiedossiers, waarbij de functionele beoordeling gebeurt door het departement MOW, via de bespreking in de projectstuurgroep, vermeld in artikel 6. De financiële beoordeling (met inbegrip van de controle op de lokale cofinanciering) gebeurt door ABB op basis van de informatie in de aanvraag tot uitbetaling van het saldo (artikel 7).

Artikel 9: bepaalt dat ABB de subsidie zal verminderen of terugvorderen als de gemeente de bepalingen van dit besluit niet of niet volledig naleeft.

Artikel 10: bepaalt de inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 11: belast de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid en de Vlaamse minister, bevoegd voor het mobiliteit en openbare werken, ieder wat hem of haar betreft, met de uitvoering van dit besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft een weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Er werd 150.000.000 euro op de Relance-provisie ingeschreven voor deze oproep, waarmee het Vlaams Gewest lokale investeringsprojecten inzake fietsinfrastructuur ondersteunt ten belope van

150 miljoen euro. Vlaanderen zal voor elke twee euro die een lokaal bestuur investeert in nieuwe of verbeterde fietsinfrastructuur, één euro cofinancieren om die investeringen te versterken.

De benodigde middelen worden gecompenseerd via een herverdelingsbesluit vanuit de algemene provisie voor relancemaatregelen van Financiën en Begroting op een aan te maken basisallocatie voor relance. De vastlegging van de projectsubsidies gebeurt in 2021 onder het begrotingsartikel SJ0-1SMC2GA-WT.

Inspectie van Financiën

De Inspectie van Financiën heeft een gunstig advies uitgebracht op 13 januari 2021. Naar aanleiding van dat advies werd in artikel 4 van het ontwerpbesluit verduidelijkt dat het geraamde subsidiebedrag dat gebruikt wordt voor de berekening van de subsidie het bedrag is dat op uiterlijk 30 september 2022 gekend is.

De inspectie merkte ook op dat de uiterlijke datum voor het indienen van de financiële verantwoording zou moeten worden toegevoegd. Dat wordt echter al ondervangen in artikel 7, waar de uiterste datum van 15 september 2025 wordt opgenomen. Zo is een uitbetaling voor 31 december 2025 mogelijk en wordt aan de bezorgdheid van de inspectie van financiën tegemoet gekomen.

De antwoorden op de vragen bij artikel 5 werden verwerkt in de artikelsgewijze toelichting in deze nota.

Er wordt gekozen voor een vastlegging op basis van aanmeldingen om besturen de kans te geven deze subsidiemogelijkheid optimaal te benutten en toch de vastleggingen te beperken tot 2021 en 2022. Doordat de uitbetalingen, zoals de inspectie van financiën zelf ook aangeeft, kunnen gebeuren tot en met 2025 bestaat er geen risico dat een langdurig encours wordt opgebouwd.

Er wordt niet naar de concrete verwerking in het meerjarenplan gevraagd, maar wel naar een beslissing van het bestuur om in te tekenen op deze subsidie. De kans dat een bestuur ondanks die beslissing de aangemelde projecten niet zou opnemen in het meerjarenplan lijkt, in het tijdspad dat wordt opgelegd door deze subsidieregeling, erg klein.

Begrotingsakkoord

Het akkoord van de Minister bevoegd voor de begroting werd ontvangen op 24 februari 2021 en gaat als bijlage.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget. Het akkoord van de minister, bevoegd voor bestuurszaken, is niet vereist.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het bijgaande ontwerp van besluit heeft volgende weerslag op lokale en provinciale besturen:

- personeel: er is bijkomende inzet nodig van het personeel dat al in dienst is om de lokale investeringsprojecten op te starten en te begeleiden, met eventueel tijdelijk bijkomende versterking met extra personeel.
- werkingsuitgaven: het ontwerp heeft slechts een marginale weerslag op de lopende uitgaven van de lokale besturen, voor de administratieve begeleiding van de investeringsprojecten.
- investeringen en schulden: als alle lokale besturen het maximum van hun trekkingsrechten opvragen betekent dat een lokale investering van 300 miljoen euro, al naargelang het geval (mee) te financieren met bijkomende schulden.

- ontvangsten: als alle lokale besturen het maximum van hun trekkingsrechten opvragen, zullen de besturen 150 miljoen euro aan subsidie vanwege de Vlaamse overheid ontvangen (verdeeld a rato van het inwonersaantal).

Conclusie: Het bijgevoegd ontwerpbesluit nodigt de gemeenten uit een aanzienlijke bijkomende inspanning te doen voor de structurele verbetering van de fietsinfrastructuur. De gemeenten zijn evenwel niet verplicht om in te stappen in dit ambitieuze traject.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist haar goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS